

Notranjec

GLASILO

„POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA NOTRANJSKO.“

Št. 4.

V Postojni, 10. februarija 1905.

Leto I.

Rodoljubni nasveti Notranjcem.

Slavno uredništvo!*)

Kot nekdanji Postojnčan pozdravljam z veseljem pojav Vašega lista, ker vem, da ga je vstvarila potreba. Preveč se je pustilo do sedaj vplivati na ljudstvo duhovstvo in ta vpliv se ne da drugače izpodriniti, nego po domačih listih, ki so namenjeni priprostemu ljudstvu. „Notranjec“ po svoji obliki in vsebini temu ugaja. Iz hvaležnosti do postojnskih narodnjakov bi rad sem in tje poslal kak dopis; toda razmere so mi premalo znane, ker sem že 24 let odsoten. — Ena stvar pa mi je bila, misleč na gospodarski položaj Notranjskega, vedno pri srcu in to opozoriti prebivalstvo na ugoden položaj, kojega ima glede Trsta in na gospodarsko zanemarjenost okrajev. Svoj čas se je izvažalo iz postojnskega okraja na tisoče voz sena, namesto, da bi se redilo doma mesno in mlečno živino, ki ima v Trstu prav izboren trg. Slavnemu uredništvu bo gotovo znano, da primanjkuje v planinskih krajih Avstrije prav občutno klavne živine, in da so lansko leto trgovci iz Moravskega in Nemčije pokupili skoraj vso živino na sejnih v Sežani in Divači.

Ako bi se gospodarsko društvo v Postojni zavzelo za organiziranje živinoreje v tem zmislu, da bi se redila klavna živina za Trst, plemenska živina za izvoz, in to tako, da bi se dalo celi organizaciji nekak trgovski in industrijalni značaj, bi gotovo Notranjska vspevala. Misliti je treba na to tembolj, ker lesoreja redi le nekoliko večjih tvrdk in Notranjska nima dovolj gozdov, da bi se držali le tega vira zemeljske kulture. Ako se število živine pomnoži, se izboljšajo senožeti in mogoče bo v najkrajšem času tudi vpeljati drugo kulturno polje, tako da bo glavni pridelek krma za živino in se bode nedvomno dala združiti z rejo govedine tudi reja prašičev, katera se vrši v nekaterih krajih v Ameriki in na Irlandskem popolnoma po industrijalnem zistemu.

*) Na »Notranjca« naslovljeno pismo g. dr. H. T., objavljamo ga z radostjo na tem mestu, da izvedo tudi ostali rojaki, kako rodoljubne misli ima o napredku Notranjske odlični mož. V zahvalo mu obljublamo, da bomo neumorno delovali za gospodarski in kulturni procvit našega ljudstva.

Opozoril bi poleg tega še na eno panogo narodnega gospodarstva, ki bi prijal Notranjski in to je izdelovanje stolov. Notranjska, posebno v ilirsko-bistrskem okraju ima silno veliko gradiva za to. Primorske občine Foglian in Mariano pa kažejo, kako dobičkonosna je ta domača industrija. Statistični podatki teh občin kažejo, da se je mezda moškega delavca vsled razširjenja domače stolarske obrti skoraj četvrtina, da se je užitnina na meso, vino in pivo potrojila in da je prebivalstvo vseh občin znatno naraslo. Iz poročila tukajšnje obrtne zbornice sledi, da je eksport stolov v Orient jako odprt t. j. da se odda toliko izdelkov, kolikor se jih sploh more proizvesti. Konzulati, posebno v Mali Aziji in v Egiptu gredo odjemalcem na roke in dotična stolarska zadruga si je pridobila s podporo vlade tudi tekoče račune pri bankah, ki posredujejo pri spečavanju blaga. Obenem imata imenovani občini vsaka svojo šolo in sicer v Marianu državno šolo za lesne izdelke, v Foglianu pa košarsko šolo. Po isti poti bi si znala tudi Postojna pridobiti državno obrtno šolo, katero skrajno potrebuje za razcvit male obrti, posebno lesne obrti na Notranjskem.

Spravite te moje misli v sklad ter objavite jih v Vašem listu kot izraz iskrene želje od moje strani, da se Notranjska v najkrajšem času razvije tako, kakor ji gre po zemljepisni legi in po srčnosti in razumnosti prebivalcev.

Iskrenim pozdravom

Dr. H. T.

Politične vesti.

Državni zbor zopet redno zboruje. Vse stranke so umaknile nujne predloge. Novi ministerski predsednik Gavč je obetal, da bo seveda vsestransko pravičen. Samo pet čeških radikalcev ni hotelo umakniti svojih nujnih predlogov in zbornica je rabila dve dolgi seji, da jih je vse zavrgla. Češki radikalci so s tem hoteli javno povdariti, da se njim ne zdi prav, da so ostali Čehi opustili obstrukcijo. Potem se je sprejel predlog o podpori po ujmah in slabi letini oškodovanih krajev.

Tu je govoril tudi dr. Žitnik. Poslušal ga ni nihče, zbornica je bila prazna. Take stvari je treba že prej doseči v odseku. Zdaj razpravlja zbornica o rekrutnem zakonu, ki določi, koliko fantov bodo letos potrdili v vojake. Pri tej priliki so se pritoževali Čehi, da se njihovega jezika pri vojaki ne spoštuje dovolj. Tudi Slovenci bi storili prav, ako bi z vso odločnostjo spravili v javnost razmere pri slovenskih polkih, kjer se slovenščina zapostavlja, celo zaničuje, kjer se naš jezik tako grdo pači in se nastavlja častniki, ki ne razumejo slovenske besede. Za rekrutnim zakonom se bo obravnaval proračun za letošnje leto, obrtna novela in zakon o novih lokalnih železnicah. Po Veliki noči bodo najbrž zborovali deželni zbori.

Volitve na Ogerskem so se končale s popolnim porazom dosedanje vlade. Vladna liberalna stranka je imela pri prejšnjih volitvah 228 mandatov, zdaj jih je mogla priboriti le 161. 26 mandatov so dobili tisti liberalci, ki so pod vodstvom grofa Andrassy-ja uskočili iz liberalne stranke in se za časa volitev združili s Košutovci. Košutova stranka ima danes 170 mandatov, torej več kot vladna stranka. Tudi vse druge opozicijske stranke so se pomnožile, tako da bi imel grof Tisza le 161 glasov zase, proti sebi pa okrog 250 poslancev. Grof Tisza s svojimi ministri je seveda takoj odstopil.

Cesar je pozval grofa Andrassy-ja, da razvozla zmešnjavo. To pa ni lahko. L. 1867. se je sklenila med Avstrijo in Ogersko takozvana nagodba, to je pogodba, ki pravi, da naj imata obe državi skupne vojake, skupno zunanje zastopstvo pri drugih državah in da naj v trgovskih in carinskih zadevah nastopata enotno. Košutova stranka pa zahteva da se loči Ogerska od Avstrije tako, da bo imela žnjo le vladarja skupnega, drugače pa bo čisto samostojna. Cesar bi rad zadržal to ločitev, a pri volitvah se je število poslancev, ki so proti nagodbi iz leta 1867., znatno pomnožilo. Vendar so še v večini stranke, ki so na stališču z leta 1867. Te hoče združiti prihodnja vlada. A to je težko, ker so te stranke pri volitvah strastno nasprotovale liberalni vladni stranki in jih bo težko združiti s prejšnjimi nasprotniki v močno jednoto. Cesar se poda najbrž v Budimpešto, da čuje mnenja raznih politikov. Povabil bo tudi Košuta. Pred leti bi nihče ne bil mislil, da bo cesar sprejel v avdijenci sina velikega revolucionarja, danes pa ima ta mož v svojih rokah toliko moč, da se mora kralj ozirati na njegovo mnenje. Pa tudi Košut bo gotovo malo primaknil.

Trgovinska pogodba z Nemčijo. Predlanskem se je iz Avstro-Ogerske izvozilo na Nemško blaga v vrednosti nad eno milijardo, t. j. tisoč milijonov kron. Od tega odpade na pridelke poljedelcev 600 milijonov

Listek.

Nekaj o ženskah.

(Po dr. Winternitzu.)

V srednjem veku so se prepirali učenjaki o vprašanju, ali ima žena sploh dušo ali ne. Še pred kakimi 150 leti je spisal sicer znamenit učenjak dolgo in učeno latinsko razpravo, v kateri je skušal dokazati, da je ženska duša — če jo sploh ima — manj vredna, nego moška. Mnogi divji narodi še danes verujejo, da je žena brez duše. Prav do zadnjega pa je bilo celo med visokostojnimi narodi razširjeno prepričanje, da je žena manj vredno bitje kakor mož. Morda si bo tudi pri čitanju teh vrstic marsikdo mislil: ej, saj ženske res niso dosti vredne.

In vendar je žena jako veliko storila za napredek človeštva. V prvotnih časih prebivanja človekovega na zemlji, to je pred predavnim časom, je bilo na zemlji vse pusto in prazno. Človek je bil tedaj še bolj podoben divji živali. Potikal se je okrog po gozdih in lovil divje zveri — v njih kožo se je oblačil in njih meso je jedel. Za prenočišče mu je tedaj služil kak brlog v gozdu. V tistih časih se ne more dosti govoriti o kakem družinskem življenju. Človek ni imel nikjer stalnega bivališča. Tako pa ni ostalo dolgo. Človek se je naselil na kakem kraju in se jel pečati z živinorejo in poljedelstvom.

Tedaj je prišlo prvič do delitve dela med možem in ženo. Mož se je pečal z živino, ker mu je to neslo

več dobička — za vse drugo se ni dosti menil. Ženi pa je pripadlo tisto važno delo, ki je največ pripomoglo do tega, da je človeški rod tako napredoval in ki je še dandanes glavna opora blaginje v vsaki deželi — žena je jela obdelavati polje. Opravljati je morala v trudu svojega obraza vse delo, ki ga je treba od onega časa, ko se žito vseje, do tistega, ko se speče kruh. Sejala je žito in druge koristne rastline in skrbela zato, da so dobro uspevale. Pridelano žito je bilo treba zmleti in tedaj si je žena izmislila zato priprost ročni mlin, ki je obstajal v celem iz dveh kamnov. Na spodnji kamen je natresla zrnja in je nad njim z roko vrtila drug kamen, da se je žito med obema zmlelo. Seveda je bilo to delo silno težavno. Ta mlin je bil sicer silno priprost in se ne da primerjati z našimi mlini, a začetek je bil le storjen in ženi se imamo zahvaliti zanj.

Tako pridobljeno moko je bilo treba izpremeniti v hrano. Zato je bilo treba ognja. A tega tedaj ni bilo tako lahko narediti kakor dandanes, ko potegnemo z žveplenko po raskavi ploskvi in žveplenka gori. Tedaj tega niso poznali in kdor je hotel imeti ogenj, je moral drgniti dva kosa suhega lesa drugega ob drugega toliko časa, da sta bila toliko razgreta, da sta se vnela. Tudi to težko, a važno delo je pripadlo ženi. — Ker pa je bilo tako težavno, narediti nov ogenj, je morala žena skrbeti tudi zato, da enkrat narejeni ogenj ni zopet ugasnil vsled dežja ali vetra. Tudi otroci so potrebovali, dokler so bili še majhni, zavetišča pred vremenskimi neugodami. Zato je prišla žena nato, da bi bilo dobro zidati koč. In spet se je lotila uboga žena tega težav-

kron. Izvozilo se je n. pr. ječmena za 51 milijonov kron, za 19 milijonov kron sladi, za 105 milj. kron klavnine živine, za 90 milj. kron jajc, za 15 milj. kron konj, za 197 milj. kron lesa itd. Nemčija je v istem času uvozila k nam vsega skupaj za 695 milijonov kron blaga. Že iz teh števil se vidi, kako važne so trgovinske pogodbe med Avstrijo in Nemčijo, ki v prvi vrsti določajo, koliko se od blaga na državni meji pobira carine. Čim višja carina se pobira od tujega blaga, tem dražje se mora prodajati, tem lažje zdrži domače blago tujo konkurenco. Na Nemškem vlada sedaj poljedelska ali agrarska struja. Zato so imeli nemški zastopniki nalogo, da dosežejo kolikor mogoče visoko carino na vse poljske pridelke. Rusijo, ki se nahaja sedaj radi vojne v vednih velikih denarnih stiskah, so kmalu prisilili da je podpisala pogodbo, ki ji narekuje visoke carine na žito. Na podlagi te pogodbe so toliko lažje pritisnili na Avstro-Ogersko in 26. prosinca so podpisali naši zastopniki trgovsko pogodbo, ki je za naše poljedelstvo precej neugodna. Samo par primerov: od pšenice se plača za 100 kg zdaj 6.60 K, prej le 4.30 K, za oves zdaj 6 K, prej le 3.30 K, za koruzo 3.60 K, prej le 1.92 K. Za enega vola se je prej plačalo 30.60 K, zdaj pa se odmerja carina na težo in sicer se plača od jednega centa po 9.60 K; na

nega, a za napredek človeštva zelo važnega dela. Da je res ženi prišlo na misel zidati koč, nam dokazuje to, da še dandanes pri narodih, ki niso na tako visoki stopnji omike, pripada to delo ženi. Tako je v Grenlandiji pri Eskimih zidanje koč izključno ženska skrb. Žena znaša kamenje, da se ji pri tem krivi hrbet, a mož se zato še ne zmeni.

Ženi se imamo zahvaliti še za veliko drugih koristnih iznajdb: ko je žena videla, da se ilovica v ognju strdi, si je izmislila, da se dajo na ta način napraviti posode, v katerih bi kuhala hrano. Napravila je prve lonce, kar je bil gotovo zopet velik napredek.

Tudi za obleko je morala žena skrbeti. Sprva se je človek še oblačil v kože divjih živali, ki jih je ubil na lovu; a že takrat je morala žena to kožo obrezati in pripraviti, da je bila prikladna za telo. Pozneje, ko je človek nosil tkano obleko, se je tudi zato morala žena brigati. Ona je morala pridelavati lan, ga obdelati, pripraviti prejo, presti, tkati in šivati. Tkanje in preja je bila prav do zadnjega časa izključno ženska skrb in je deloma še ostala.

Tako smo videli, ko smo se ozrli nazaj v zgodovino človeškega rodu, koliko je storila žena za napredek človeštva. A če se ozremo naokoli, bomo tudi videli, kako ji je plačal mož to delo. Njeno plačilo je bila in je še deloma — sužnjost. Ozrimo se malo po svetu. Od najbolj divjih narodov pa do najbolj izobraženih — povsod vidimo isto žalostno sliko: žena je trpinka.

(Dalje prihodnjič.)

primer za klavnega vola, ki tehta poprečno 7 centov, se plača sedaj 67.20 K, torej celih 36.60 K več nego prej; pri klavnih kravah se bo sedaj plačalo celo več kot 4krat toliko kot prej, pri drugih živalih je razmerje še hujše. Res je, da so Nemci znižali carine za nekatere izdelke velike obrti (veleindustrije), to pa so lahko storili, ker menijo, da je njihova industrija tako močna, da ji tudi olajšana avstro-ogerska konkurenca ne more škoditi. Za nas sicer trgovinska pogodba, ki stopi drugo leto v veljavo in ostane veljavna 12 let, ni tolike važnosti, ker ne izvažamo toliko na Nemško. A posledice pridejo kakor valovi v jezeru tudi do nas, ker bo moral avstro-ogerski poljedelec, ki ne more več toliko izvažati, dajati doma blago ceneje, in se bodo torej vse cene znižale, ako se ne najdejo novi izvozni kraji. — Trgovska pogodba se bo v našem državnem zboru kmalu vzprejela, za ogerski državni zbor pa dvomijo, da bi jo kar takoj podpisal, to pa zaradi poraza vladne stranke pri volitvah. Ta je bila namreč zato, da se trgovska in carinska zveza, ki velja še do leta 1907., obnovi, tako da na zunaj, proti Nemčiji n. pr. ne nastopa Avstrija posebej in Ogerska posebej, ampak tvori Avstro-Ogerska carinsko enoto. Opozicija, ki je zdaj zmagala, je zoper carinsko ločitev. Trgovska pogodba z Nemčijo pa sloni na carinski skupnosti obeh državnih polovic. Pričakuje se, da se Ogrji z ozirom na svojo lastno korist ne bodo ustavljali pogodbi, saj bo tudi Košut uvidel, da se mora z razmerami računati, ako se hoče dobro vladati.

Nemiri na Ruskem. Včasih si želimo tiste oblasti, ki jo imajo visoki gospodje v svojih rokah. Dandanes pa menda nobeden ni nevoščljiv možu, ki ima eno največjih držav na svetu v svoji neomejeni oblasti — ruskemu carju, ki v težkih razmerah, ako ima tudi najboljšo voljo, ne ve, komu bi dal prav. Ko so delavci zahtevali, da naj car poslušá njihove gospodarske želje in zahteve po ustavi, je že hotel privoliti, a v zadnjem trenutku so zmagali v njegovi okolici, ki nanj silno vpliva, ljudje, ki so nasprotniki delavcev, pa so ga pregovorili, da je odpotoval iz Petrograda na svoj grad v Carskoje Selo. Dne 22. prosinca je korakalo 135.000 delavcev proti zimski palači carjevi, vsi neoboroženi kot ponižni prosilci. A sprejeli so jih s svinčenkami in padlo je na stotine nedolžnih. To je strašno razburilo vse kroge, nemiri so trajali dalje in šele, ko se je razglasilo obsedno stanje nad Peterburgom in je 25. prosinca nastopil izjemno vlado po svoji krutosti znani *Trepov*, so se nemiri siloma zadržali. Med tem pa so se po vseh ruskih mestih začeli upori, štrajki in zdaj so posebno na Poljskem grozni nemiri. Vse delo počiva, povsod je že tekla kri ljudstva in najboljši može so zaprli. Zahteve po ustavi se množe. Na dvoru pa vlada nasprotna struja in ministerski predsednik *Witte* daje s tem, da noče poseči vmes, akoravno bi bil zato zmožen, tej protiustavni stranki potuho. Knez *Mirski* je odstopil. Splošno se upa, da bo vlada potem, ko se narod malo pomiri, začela z reformami,

kajti zahteve ljudstva so zdaj, ko jih je posvetila nedolžna ljudska kri, toliko ostrejšje, in zaupanje v carjevo dobro voljo je pri ljudstvu omajano. Nesrečna vojna v vzhodni Aziji in notranji nemiri škodujejo ugledu Rusije. Njeno usodo zasledujejo Nemci, Angleži in Židje s škodoželjnostjo, Slovenci pa z globokim obžalovanjem, želeč ji zmage in uverjeni, da bo stara sila izšla zdrava iz teh težkih preizkušenj.

Stavka premogarjev v severozapadni Nemčiji traja še vedno. Čeravno je začela vlada odločno posredovati, se vendar nočejo udati lastniki premogokopov, ki nastopajo vsi jednotno, pa tudi delavci ne odnehajo. Za nas je čudno, kako se more 150.000 do 200.000 štrajkujočih z rodbinami držati toliko časa brez zaslužka. Pomaga jim pri tem njihova močna strokovna organizacija, ki že skozi leta zbira od delavcev denar za slučaj bolezni, nezgod, smrti delavcev, pa tudi za slučaj štrajka. Iz teh blagajn dobivajo delavci toliko denarja, da morejo živeti. Dobivajo pa tudi podpore od drugih delavskih organizacij, posebno iz Anglije in Francije. Pomagajo jim posredno tudi delavci v drugih premogokopih, ki so izprevideli, da je sedaj, ko njih gospodarji radi štrajka prodajo mnogo več premoga, ravno pripraven čas, da ponove svoje zahteve za zboljšanje svojega položaja in, če se jim ne ugodí stopijo v štrajk. Tako štrajkajo že premogarji v Belgiji, Šleziji, pa tudi na severozapadnem Češkem, kjer se izkoplje zelo veliko rujavega premoga, se že delavci gibljejo: delavci češke narodnosti bi radi štrajkali, nemški tovariši pa noč jo ž njimi držati.

Rusko-japonska vojna.

Kakor pričajo zadnji dogodki v Mandžuriji, se bolj in bolj bliža velika odločilna bitka. Kajti nele, da se vrše boji med oglednimi četami obeh nasprotnikov vedno češče, tudi vedno bolj pogostni pohodi kazaških čet pod vodstvom hrabrega generala Miščenkaja kažejo, da se Rusi pripravljajo za končni, odločilni udarec. Že koncem p. m. se je vnela pri Hejkontaju med ruskim desnim in japonskim levim krilom huda bitka, ki je trajala več dni. Najbrž pod pritiskom ruske vlade, ki se nahaja vsled revolucije v nemali zadregi in bi vsled tega rada obrnila pozornost od domačih nemirov na bojišče, napadel je namreč ruski general Grippenberglevo krilo japonske armade. Boja se je udeleževalo na vsaki strani kakih 100.000 mož. — Divizija Rusov je dne 25. m. m. obkročila in zavzela Hejkontaj. Japonci, ki se tega napada niso nadejali, so se morali pod silnim pritiskom umakniti. Naslednjega dne so Japonci izkušali izgubljeno pozicijo priboriti si nazaj, toda vkljub vsi svoji hrabrosti so bili odbiti; kakor poroča japonski vrhovni poveljnik maršal Ojama, so se nahajali ta dan Japonci v največji stiski ter se imajo le svoji obupni hrabrosti zahvaliti, da niso bili obkoljeni in uničeni. 27. in 28. januarja, so se boji nadaljevali; ker pa Rusom ni došla nikaka pomoč, morali so se slednjič

umakniti, zlasti ker so dobili Japonci medtem iz glavnega tabora znatno premoč. Po poročilu generala Oku imajo Japonci svoj uspeh pripisati edino le okolnosti, da niso Rusi obenem naskočili na vsej črti in tako onemogočili Japoncem podpirati svoje levo krilo. — Boji se še sedaj nadaljujejo z nenavadno vztrajnostjo vkljub hudemu mrazu (— 20 C).

Te dni odpluje tudi tretje tihoceansko brodovje, kakor se oficielno nazivlje, iz Rusije in so danski mornarji že dobili ukaz, naj bodo pripravljeni, da je peljejo skozi Sundski preliv. Seveda se bode izkušalo priklopiti drugemu brodovju, ki še vedno čaka pri Madagaskarju. Ker se pa to pred mesecem aprilom ne more zgoditi, bo gotovo tudi admiral Roždestvenski še dalj časa krožil ob Madagaskarju.

Dopisi.

Iz Trnja na Pivki se nam poroča: Dne 1. feb. okoli 1/23. ure popoldne je nastal ogenj v dimniku posestnika Ivana Šuštaršiča, vulgo Kumasa. Slamnata streha se je takoj užgala. Pretila je velika nevarnost celi vasi, kajti vse sosedne strehe so slamnate, a poleg tega pa ni v vasi skoro nič vode. Gospodarju sta prihitela takoj na pomoč Andrej Šabec in Ivan Smrdelj-Volkovec. Posrečilo se jim je ogenj omejiti in pogasiti. — Ravno ob tej priliki se je pokazalo, kako potreben bi bil v naši občini vodovod. Sedaj, ko ni Pivke, moramo skoro vso vodo, kolikor jo rabimo, privažati iz Radohove vasi ali Petelinj. Čujemo, da je bil že ogled za izpeljavo vodovoda. Naj bi se pač kmalu uresničila ta misel.

Novice.

Vse prijatelje našega lista, ki so do sedaj prejeli „Notranjca“, a niso plačali naročnine, prosimo, da naj nam naročnino nemudoma pošljejo, da nam bo tako mogoče dobiti število pravih naročnikov in odločiti potrebno število iztisov za prihodnjo številko. Prihodnjo številko dobe namreč le oni naročniki, ki so list plačali. Pri tej priliki vnovič apelujemo na naše somišljenike, da naj vsak v svojem kraju pridobi kolikor mogoče veliko plačujočih naročnikov. Dolžnost vsakega zavednega Notranjca je, da podpira vsestransko svoje domače glasilo. Z brezbriznostjo podpiramo le svoje nasprotnike!

V Št. Petru je postajenačelnik g. Šušteršič odstranil s kolodvora samonemške napise in jih nadomestil s slovensko-nemškimi. To je bilo že zdavnaj potrebno. Na naši zemlji naj se nam dadó pravice, ki nam gredo!

„Prostovoljno gasilno društvo v Hruševji“ se imenuje sedaj gasilno društvo, ki se je leta 1896. osnovalo za Hruševje in Slavino.

Postojnski salonski orkester priredi dne 12. t. m. veselico s koncertom, komično opereto in plesom. Veselica bo nedvomno nudila mnogo glasbenega užitka in zabave.

Čitalnica v Planini priredi v soboto 11. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih g. Lavriča veselico s plesom, šaljivo pošto, kotiljonom in komičnim prizorom.

Plesni venček tamburaškega društva „Sloga“ v Dol. Logatcu bo 19. t. m. in ne 12.

Zlato poroko sta obhajala dné 6. t. m. v Dolenjem Logatcu Jakob Kunc in njegova žena.

Županom v Sežani je bil soglasno izvoljen g. Fran Stolf, posestnik in trgovec; podžupanoma pa veleposestnik g. Al. Polly in trgovec ter posestnik g. Iv. Rožič.

Bohinjska železnica od Jesenic na Gorenjskem do Trsta se otvori že 1. oktobra t. l., proga od Jesenic do Celovca pa šele prihodnje leto.

Jeleni in medvedi na prodaj. Knez Windischgraetz bo prodal spomladi baje iz varčnostnih ozirav v haasberškem zverinjaku zaprte jelene in medvede. On ni prijatelj takega dragega športa in tudi ni tako strasten lovec, kakor je bil njegov pokojni oče.

Vode je pričelo primanjkovati po vaseh v postojnskem sodnem okraju. Ni dovolj, da je ljudstvo trpelo pomanjkanje vode vsled poletne suše, sedaj pride še zimska suša.

Katastrofa pri Trnovem. K nesreči 2. prosinca t. l., ko je burja vrgla s tira tovorni vlak iz Reke, poroča se nam iz Trnovega, da se je takrat posebno odlikovalo tamošnje delavstvo. Za par privrženih novcev delalo je v najhujšem mrazu in viharju z občudovanja vredno vstrajnostjo. Prav tako zasluži vseobče priznanje slavno c. kr. orožništvo iz Trnovega s postajevodjo g. J. Železnikarjem na čelu, ki je celih 36 ur ostalo vestno v svoji službi ter vzdrževalo javen red. Že leta 1895. se je pripetil na istem mestu enak žalosten slučaj. Da se zabrani nadaljne nezgode bi bilo nujno potrebno postaviti na kraju vednih nesreč branilne stene.

Noge zlomil. Dne 1. t. m. se je zvrnil na 5letnega posestnikovega sina Antona Keša v Knežaku pri Št. Petru voz ter mu zlomil obé nogi. Prepeljali so ga v deželno bolnico v Ljubljani.

Nesreča. V Trnovem se je zadušil 74 letni Tomaž Vovk. Našli so ga v dimu na postelji.

Tepeža v Gor. Logatcu se je menda udeležilo le 7 fantov, kar z zadovoljstvom poročamo.

Amerikanske novice. Ubilo je v Johnstownu, Pennsylvania, Ivana Rovana iz Planine, kjer zapušča štiri bratce in sestrice, ki jih je podpiral. — Umrl je v Clevelandu Jernej Perušek, doma iz Blok na Notranjskem.

Vojaški nabori na Notranjskem bodo: Dne 5. in 6. aprila v Idriji, 8. aprila v Logatcu, 10. aprila v Ložu, 11. aprila v Cerknici, 13. in 14. aprila v Postojni, 15. in 17. aprila v Vipavi, 18. in 19. aprila v Ilirski Bistrici.

Lovski bataljon št. 20. je prestavljen iz Judenburga v Trst.

Novo vojno ladjo po imenu „Admiral Spaun“ bodo spustili v Trstu v morje meseca maja.

Dva mažarska roparja, ki sta nekega trgovca v železniškem vozu na progi Zagreb—Reka oropala za 9200 K in potem po cesti pobegnili iz hrvaškega Broda na Kranjsko, so orožniki prijeli v Logatcu, ko sta se vozila proti Ljubljani. Oba sta bila baje oborožena z revolverji.

Počen groš za tako „zavednost“. Zadnji „Domoljub“ piše pod tem zaglavjem: „Zadruga prospavajo le ondi, kjer so dobri zadružniki. Ne zadostuje, da je zadružnik samo po imenu, ampak mora biti tudi v dejanji. Le tako gre. Kdor pa v zadrugo pride samo po denar, bodisi na posodo, za mleko, ali za drugo blago, toda gospodarske in gospodinjske potrebščine kupuje drugod, je škodljivec zadruga in zadružnikov. Ne moremo reči, da so vsi zadružniki taki, a dosti pa jih je. Ravnajo pa tako-le: V zadrugi jemljejo na upanje — drugod pa za gotovo. V zadrugo nosijo mleko, fižol in kar se proda, a vinarja ne pokažejo ondi. Ko so v stiski in jih tirajo upniki, ali če potrebujejo denar za svatbe, kupčijo itd. o kako je takrat posojilnica dobra. Ko pa denar dobe, e kdo bo šel potem v zadrugo!“ Mi „Domoljubovemu“ tarnanju prav radi verjamemo. Res je tako, v naših klerikalnih konsumih se kupuje le „na puf“, denarja ne pokaže nobeden. Srečni časi!

Prosveta.

Šolske vesti. Deželni šolski svet je določil, da ostanejo na svojih dosedanjih mestih definitivno nastavljene sledeče učiteljice in učitelji: Franjo Grum v Vipavi, Fortunat Lampret v Trnovem, Julij Čenčič v Senožečah, Josip Lipovec v Bukovem, Marija Barlé v Suhorju in Josip Hašnik v Spodnjem Skrilju.

Obrtno nadaljevalno šolo je sklenil ustanoviti občinski zastop v Dol. Logatcu.

Nova ljudska šola. Zavedni in napredni prebivalci Lazov in Jakovice prosijo za ustanovitev enorazrednice v Lazih, postajališče Planina. Ker imajo nekateri šoloobvezni otroci pet do šest kilometrov do šole v Planini in ker skoro vsako leto povodenj zapre pot do šole za nekaj tednov, včasih celo za nekaj mesecev, pričakujemo, da se dovoli tudi prebivalcem teh zaostalih vasij to, kar želijo in kar se jim tudi ne more in ne sme odrekati z ozirom na število otrok.

Tretje predavanje „Prosvete“ v Št. Vidu pri Vipavi se je vršilo na Svečnico. Predavanja se je udeležilo okrog 200 ljudij. Tako mnogoštevilni obisk pa kaže, da so v našem narodu ugodna tla za taka predavanja. Predavanj so se udeleževali poleg domačinov v večjem številu tudi Podražani, Ložičani in Vipavci. Za prihodnje počitnice bi bilo dobro, da „Prosveta“ priredi po raznih krajih Notranjske poljudna predavanja.

Ljudska knjižnica v Postojni. Odbor „Narodne Čitalnice“ v Postojni je v svoji seji dne 4. t. m. sklenil delovati, da se čim preje otvori v Postojni javna ljudska knjižnica.

Planinska čitalnica je skoraj najstarejša v deželi — ustanovljena je bila 13. novembra 1864. leta. Pri zadnjem občnem zboru je bil izvoljen nastopni odbor: g. Jos. Benedek, predsednik; g. Al. Gartner, blagajnik; g. Iv. Modrian, namestnik; g. Fr. Chiautta, tajnik; gg. Fr. Mejak, A. Lavrič in M. Verbič, odborniki. Društvo šteje 12 članov ter ima na razpolago 8 časopisov. Poleg tega je društvo tudi član „Družbe sv. Mohorja“ in „Slovenske Matice“.

Kmetijska čitalnica v Podragi je bila ustanovljena leta 1868. Društvo skrbi za pouk članov s tem, da jim nudi časopise in knjige, za zabavo pa s prirejanjem plesov in izletov. Društvo je sploh dobro shajalo. Število članov se je v zadnjem času nekoliko zmanjšalo, ker se je ustanovilo v Podragi še katoliško izobraževalno društvo. Društvo ima svojo zastavo. Knjižnica šteje 900 zvezkov. Nabožnih knjig je 150, leposlovnih 400 in poučno-znanstvenih 350. Poslovne ure so v nedeljo od 8 $\frac{1}{2}$ —9 $\frac{1}{2}$ zjutraj. Na leto ima knjižnica 300—400 posodb. Najbolj so se čitali Jurčičevi spisi, „Slovenska knjižnica“ in „Ljubljanski Zvon“. Članov je bilo l. 1904. 32, kmetiskih fantov in mož. Dohodkov je bilo leta 1903. 120 K, izdatkov ravno toliko. Društvo je naročeno na „Edinost“, „Slovenca“, „Notranjca“, „Ljubljanski Zvon“, „Slovan“, „Dom in Svet“, knjige: Slovenske in Hrvatske Matice, Slovanske knjižnice. Opomba: Glavna opora društva je knjižnica, ki se jo tudi najbolj neguje in za katero se porabijo, ker so časopisi zastonj na razpolago, skoro vsi dohodki. Vse knjige so vezane.

Našim čitalnicam. Iz dosedanjih števil „Notranjca“ je bilo razvideti, da smo se kaj posebno zanimali za delovanje ljudskoizobraževalnih društev, za napredek čitalnic in za razvoj bralnih društev. Baš na tem polju treba, da se Notranjci nekako enotno in moderno organizujemo; kajti gospodarski napredek mora iti vsaj roko v roki z izobraževanjem, če ni že izobrazba predpogoj vsacega pravega gospodarskega napredka. V prihodnje se hočemo pečati s tem vprašanjem še nekoliko natančneje. Za danes se obračamo do prijateljev, da nam poročajo o vseh notranjskih čitalnicah, bralnih društvih, knjižnicah in tudi o katoliških „izobraževalnih“ društvih, da zadobimo o stanju te vrste organizacij jasno statistično sliko; s pomočjo te hočemo zasnovati realen načrt reforme. Odgovore naj naslednjim vprašanjem: Kdaj se je čitalnica, bralno društvo itd. zasnova? Kakšne naloge izvršuje (zabava, pouk)? Kdaj je dosegla višek delovanja? Zakaj je eventualno propadla? Ali ima knjižnico? Če jo ima: koliko zvezkov? poslovne ure? ali ima zapisnik knjig? razdelba knjig po strokah (beletristika itd.)? ali ima izposojevalni zapisnik? če ga ima: katere knjige so se najbolj čitale? Koliko posodb na leto? na mesec? Koliko stalnih čitateljev? Ali ima društvo svoj lokal? katere časopise? katerim stanovom pripadajo člani in odbor? ali je izdalo letno poročilo? — Opomba: Glej Podraška čitalnica.

Tržaški Slovenci za slovenske šole. 29. prosinca je bil v tržaškem „Narodnem domu“ velik javen

shod ondotnih Slovencev. Ob viharnem ploskanju in vsestranskem odobravanju so sprejeli resolucijo v kateri pozivljajo vse slovenske poslance, naj nikar ne privolijo v samolaško vseučilišče v Trstu in naj sedanji moment porabijo v to, da se tržaškim Slovencem preskrbi v Trstu slovensko ljudsko in srednje šolstvo, zlasti pa trgovsko in obrtno. Mi smo že zadnjič izjavili, da smo mnenja „Edinosti“ glede vseučilišnega vprašanja. Pridružujemo se znova tržaškim Slovencem, in z radostjo podpiramo njihove resolucije. Temu mora vsak količkaj dalekogleden Slovenec pritrčiti in tudi po tem ravnati, ako zasleduje edinole občnarodne koristi. Rojake pozivljamo, da naj ne zabijo, da je med onimi, ki bijejo z jekleno odločnostjo in vztrajnostjo boj za slovenske ljudske šole v Trstu malone že skozi 20 let, tudi veliko Notranjcev, ki zaslužijo vsestranske moralne in materielne podpore. Predpust je tu in marsikak novčič bo šel. Vsaj na veselicah se spomnimo tudi dece svojih trpečih bratov ob sinji Adriji in pošljimo par kron njihovemu dijaškemu podpornemu društvu ali pa družbi sv. Cirila in Metoda, ki vzdržuje v Trstu slovenske ljudske šole.

Narodni domovi v Rusiji. Pri nas postaja potreba po izobrazbi od dne do dne večja. Dobro znamenje je, da naše ljudstvo zahteva šol, ker ve, da mu je večja izobrazba le v korist in ne v škodo. Predavanja, če se prirejajo, so navadno dobro obiskana in tudi knjige ne ležijo več zaprašene po raznih predalih, temveč se pridno čitajo. Vsak količkaj izobražen človek je naročen na kak časopis. Pri nas bi potrebovala vsaka večja vas poslopje za javno knjižnico, čitalnico in dvorano za predavanja. Na Ruskem zidajo v vseh večjih krajih velike stavbe, ki so namenjene najširšim slojem ljudstva. Tu so velike javne čitalnice, knjižnice in dvorane, kjer se zbira ljudstvo ob nedeljah k predavanjem in razgovorom o najrazličnejših vprašanjih. Tu imajo sestanke razni obrtni krožki, kakor zidarski, opekarski, mizarški itd. Zanimivo za nas je zlasti to, da vzdržuje te domove država, dočim moramo mi slične stavbe zidati sami, ako jih hočemo sploh imeti.

Ženske obrtne šole. Iz današnjega listka izvemo, koliko je ženska vplivala s svojim delom na napredek človeštva. — Vzlic temu pa se skrbi še dandanes prav po mačehovsko za izobrazbo žene. Posebno na deželi so bele vrane one ženske, ki so imele priliko se kaj več izobraziti. Največ, kar se pri nas nudi kmečkim dekletom je gospodinjska šola v Ljubljani, ki je sicer vzorna, pa vendar ne more zadoščati vsem potrebam. V Pešti na Ogrskem bodo ustanovili žensko obrtno šolo, kjer se bodo dekleta revnih staršev učile proti majhni plači plesti, tkati, delati razne umetne vzorce in se tako pripravljati na lepšo bodočnost.

Zapuščena zemlja. Na Hrvatskem je bilo naštetih za šolo godnih otrok 267.489 in sicer 142.180 dečkov in 125.459 deklic; v šolo je hodilo vendar le 102.400 dečkov in 72.005 deklic. Skoraj 100.000

otrok sploh ni obiskovalo šole. To bode dobrega materiala za izkoriščanje delavne sile. Otroci, ki obiskujejo šole, postanejo kmetje in delavci, ki bodo obsojeni za najtežja in najslabejše plačana dela. Pri nas bi teh 100.000 revežev bila najlepša garda — Domoljubovcev!

Milijone za ljudske knjižnice je daroval ameriški milijonar Andrew Carnegie. Do 5. januarja t. l. je ustanovil 1290 javnih knjižnic, za ktere je dal 75 milijonov kron. Tri četrtine te vsote so dobile Združene države severoamerikanske, 6 milijonov je šlo na Angleško, 2 milijona na Škotsko, poldrugí milijon pa v Kanado. Carnegie skrbi pri svojih knjižnicah le za poslopje, knjige pa si morajo nakupiti občine same. Pri nas bomo še dolgo čakali, da bodo občine kaj darovale za knjižnice; rajši skrbimo za zvonike, orglje in mežnarje!

Narodno gospodarstvo.

Podaljšanje vipavske železnice. Z Dunaja se nam poroča, da v ministerstvu resno mislijo na podaljšanje vipavske železnice. Menda se zanjo zanima v prvi vrsti vojaška oblast, ki, kakor znano, baš sedaj pomnožuje vojaške čete ob italijanski meji. Za vsak slučaj bi bilo umestno, da bi prizadete občine poslale prošnje na pristojna mesta.

Logaška mlekarna je sprejela v letu 1904 od zadrušnikov 783.990 litrov mleka. Prodalo se je 731.338 l mleka, 2549 l smetane, 1678 kg sur. masla, 2553 kg sira. Mleko je plačevala zadrušnikom po 12¼ vinarja. Poleg tega je dala podružnicam okroglo 2500 K podpore.

Slapenska posojilnica v Vipavi je imela leta 1904. 1.310.263 K 83 h prometa.

Na sadni razstavi v Radovljici odlikovani Notranjci. Razun onih, ki smo jih navedli v drugi številki našega lista, so bili odlikovani tudi še gg.: Josip Brus, posestnik in trgovec v Dolenjem Logatci za razstavljen krasno sadje s častno diplomom; Anton Degleria, posestnik in trgovec v Dolenjem Logatci za razstavljeni brinjevec lastne kuhe s srebrno kolajno in Avgust Žguz, posestnik na Gočah nad Vipavo za razstavljen krasne breskve z bronasto kolajno.

Kmetijska podružnica v Planini pri Rakeku šteje 32 udov. Spomladi bodo Planinci nasadili po livadah lepo število sadnih dreves. Z veseljem opažamo, da se je tudi naše ljudstvo začelo za sadjerejo bolj zanimati. Na Nižje-Avstrijskem so že pred 20 leti poskusili na več krajih nasaditi sadno drevje ob okrajnih cestah in občinskih potih in sicer deloma z jako dobrim vspehom. Tudi na Koroškem in Štajerskem so sledili tu pa tam temu vzgledu. Ako bi tudi pri nas sadili ob cestah sadno drevje in tudi zanj skrbeli in ga negovali, bi nam lahko prineslo toliko dobička, da bi že s tem občine lahko vzdrževale dotične ceste. V Italiji je prineslo samo tako drevje v letih 1880—1887. 890.000 K leta 1888. 120.000 K.

Prošnjo postojnskih posestnikov-opravičencev za na drobno delitev občinskega pašnika sedaj pretresava pogodovalna komisija. Stvar gre grozno počasi naprej in ljudstvo težko čaka. Upajmo, da se ne bodo zopet pojavile kake zapreke, in da znani „gozdarski oziri“ ne bodo postali živa nadloga za naše ljudstvo.

Kava v prid družbi sv. Cirila in Metoda. Družba sv. Cirila in Metoda je pretrgala zvezo s tovarnarjem Iv. Jebačinom, ki je imel prodajati cikorijo v njen prid, a je ni. Pri sodnijski obravnavi se je namreč potrdilo, da je Jebačin našo šolsko družbo oškodoval, ker ji ni dajal tega, kar bi ji moral. Kakor znano, je prodajal Jebačin Ciril-Metodovo cikorijo, pozneje je upeljal zvezdino in dr. Kramarjevo, sedaj pa ponuja „Cirilovo“. Menda ga ni med nami, ki bi mu ugajala ta Jebačinova „kupčija“!

Velika klavnica na Dunaju. V velikih mestih, kjer je zbrano veliko ljudstva, zlasti delavskih slojev, ki se po večini žive od mesa, je stopilo v zadnjem času draginjsko vprašanje v ospredje. Na Dunaju, kjer je meso od tedna do tedna dražje, se peča že dalje časa občinski svet z vprašanjem, kako bi se temu odpomoglo. Mislilo se je sprva na ustanovitev mestne klavnice, kakoršna se je zadnje čase ustanovila v Gorici, sedaj pa se je sklenilo ustanoviti delniško družbo, ki bo imela nalog, preskrbovati Dunaj z mesom, ki pa bi bila pod mestnim nadzorstvom. Glavnica bi znašala spočetka 5 do 10 milijonov kron in bi se pozneje povišala. Važno pri tem podjetju je zlasti to, da bi kupovala družba živino naravnost od živinorejcev po celi Avstriji. Kolike važnosti je ta korak za avstrijske živinorejce, razvidimo zlasti iz tega, da se je zaklalo l. 1900: 240.530, l. 1901: 233.142, l. 1902: 234.249 goveje živine. V štirih letih toraj **1.370.642** glav. Ako se bode Dunaj v prvi vrsti oziral na živinorejce, utegne tudi naša dežela imeti kaj dobička od tega podjetja.

Perutninarstvo pri nas in drugod.

Še-le pred kratkim časom so se začeli brigati moški za mlekarstvo. Prej je bila to stvar žene in kar je ona izkupila od mleka, oziroma masla, to je bil njen postranski zaslužek, ki ni moža nič brigal. Tako je pri nas tudi s perutninarstvom — s tem se pečajo edino ženske. Moškim se zdi menda poniževalno, se s tem ukvarjati. Zato tudi sploh pri nas puščamo perutninarstvo v nemar. Kar storimo, je le, da poberemo kurja jajca in se k večjemu jezimo, da kokoši preslabo nesejo. Ne poznamo pa posebnega stanovanja za perutnino. Po vseh kotih, hlevih, svinjakih in bogsigavedikje se potikajo kokoši. Na hrano se ne pazi nič, po zimi par zrn slabega žita, po leti navadno še tega ne. Na plemensko vzgojo nikdo niti ne misli. Petelini in kokoši iz istega gnjezda se med seboj družijo. Jajca za valjenje se ne izbirajo, bodisi od dobre, bodisi od slabe kokoši, da je le jajce. Le če ima slučajno v vasi kak posestnik

kokoši, ki pridno nesejo, vzame brž cela vas jajca od istega in v par letih se že zopet ponavlja stara pesem: druženje petelinov s kronosorodnimi kokošmi. Sploh redimo premalo perutnine. Cela Kranjska je redila l. 1900 — 411.432 kokošij, 1.181 gosij in 2.828 rac. Od teh pride na postojnski okraj 37.973 kokošij — toliko jih proda drugod na leto en sam perutninar — 38 gosij in 247 rac; na logaški okraj pa še toliko ne. Velika napaka našega perutninarstva je tudi ta, da gledamo le bolj na prodajo jajc, perutnine same pa ne spravimo o pravem času na trg. In še od tega majhnega števila gre večji del dobička v žep prekupčevalca. Sploh pa je pri ravnanju s perutnino, kakor je v navadi pri nas dandanes, nemogoče računati na dobiček. Če že kaj donašajo kokoši, je dobiček tako neznamen, da niti v poštev ne pride. Vse drugače ravnaajo s perutnino drugod.

V Ameriki tvori perutninarstvo že 40 let posebno obrt, ki je večinoma v rokah večjih posestnikov na deželi, takozvanih „farmerjev“.

Posestva, na katerih se goji perutnina, obsegajo po 100—500 oralov. V kako veliki meri se to godi, nam kažejo podatki posameznih zavodov; l. 1902 se je vzgojilo na Oxfordski farmi v 68 umetnih valilnicah 38.000 rac in 29.000 piščancev. — Umetne valilnice so stroji v katerih se z rednim dovajanjem toplote izvali naenkrat po 100—600 piščancev; strojev, v katerih bi se valilo manj kot 100 jajec se ne uporablja, ker bi bil dobiček premajhen. — Kako hitro se perutninarstvo razvija, kažejo sledeče številke. Perutninarja, brata Weber v Wreutham, Mass. sta pričela to obrt l. 1889. V prvem letu sta vzgojila samo 800 piščancev in 500 rac, dve leti pozneje 3000 rac in l. 1898, torej po 9 letih, sta postavila na trg že 20.000 rac, ki so jima prinesle 7—8000 dolarjev, to je približno 29—33000 K čistega dobička! V zadnjih letih prodasta po 35—48.000 rac na leto.

(Konec prihodnjič.)

Za kratek čas.

Kaj je bil sv. Pavel? Učitelj: „Matijček, povej, kaj je bil sv. Pavel?“ — Matijček molči. — Učitelj bi ga rad opomnil s početnimi črkami ter mu reče: A—po—Matijček: „Sv. Pavel je bil apotekar.“ — Novi strežnik. Gospod dobi novega strežnika. Ob vsprejemu mu reče: „Plače dobiš 120 kron na leto in oblačil te bom!“ — Takoj prvo jutro čaka gospod strežnika, da bi mu storil to in ono, toda ni ga od nikoder. Gospod ga kliče nekaj časa, potem pa gre v njegovo sobo. Res ga dobi v postelji. Vzame palico ter ga misli pretepsti, ali služabnik odgovori: „Ne tako, gospod! Zdavnej bi bil že rad vstal, a rekli ste mi ob vsprejemu, da me bote sami oblačili, zato sem pa čakal!“ — Potovalec (pripoveduje svoje dogodke): in ko tako potujem skozi gozd, zazija naenkrat pred mano velik prepad..... Poslušalec (naročnik „Notranjca“ — mu seže v besedo): Gotovo od dolzega časa, ker ste imeli „Domoljuba“ v žepu!

Razglas.

== Osemtedenski mlekarški tečaj ==

priredi

c. kr. kmetijska družba kranjska dogovorno s kranjskim deželnim odborom
v Logatcu,

in sicer od dne 26. februarja do 22. aprila t. l.

Tečaj bo teoretično-praktičen ter se bo poleg spoznavanja in preiskovanja mleka poučevalo poglavitno o izdelovanju presnega masla in sira.

V tečaj se sprejme le 12 udeležencev, ki dobe brezplačno stanovanje. Pouk bo brezplačen. Hrano si mora vsak udeleženec sam priskrbeti. Nekterim nepremožnim udeležencem bo mogoče dati podpore 50 do 60 K za ves tečaj.

Prošnje za sprejem je poslati

do 20. februarja t. l.

na podpisani odbor. Prednost za sprejem bodo imeli tisti, ki so že v kakšni mlekarni delali, oziroma tisti, ki jih pošljejo učiti mlekarške zadruge.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 31. januarja 1905.

Notranjci, berite, širite in naročajte „Notranjca“!

Listnica uredništva.

Dopisnike prosimo, da nam n e m u d o m a javijo vsako novico. Zastarele stvari za nas nimajo vrednosti. Ker nam nedostaje prostora moramo dopise primerno skrajšati. Veliko gradiva smo odložili, da ga ob priliki porabimo. Končno prosimo, da se nam poroča čista resnica! Na poročila, ki nam prihaja po 5. oziroma 19. se v številki, ki nato izide, žalibog ne moremo več ozirati.

Tržne cene v Ljubljani:

Semena:		Fizol:		Žito:		Kože:	
Domača detelja	od K 140.— do K 144.—	Rudeči ribniški	» » 26.— » » —.—	Pšenica	» » 21.20 » » —.—	Goveje z rogmi vred	» » 84.— » » 104.—
Lucerna	» » 220.— » » 230.—	Prepeličar	» » 26.— » » 27.—	Rěž	» » 16.40 » » —.—	Telečje	» » 130.— » » —.—
Laneno seme	» » 23.— » » 24.—			Ječmen	» » 15.— » » —.—	Svinjske	» » 56.— » » 80.—
				Oves	» » 14.— » » —.—	Lisičje	» » 12.— » » 12.25
				Ajda	» » 17.— » » —.—	Kunine (belice)	» » 30.— » » 31.—
						» (rumenice)	» » 36.— » » 38.—
						Dihurjeve	» » 4.50 » » 6.50
						Vidrne	» » 24.— » » 25.—

Za 100 kilogramov.

Za par.

Dva učenca

se sprejmeta

v pouk v ključarstvu in vpeljavo vodovodov pri

Albin C. Ahčinu v Ljubljani.

Mala oznanila.

Lepega bika-plemenjaka, sive barve, 16 mesecev starega, prodaja Peter Del-Linz, trgovec in posestnik v Hruševji pri Postojni. Cena po dogovoru.

Iščem hlapca, zmožnega nekoliko v pisavi, poštenega, 25 do 40 let starega, veščega domačim delom in ravnanju z blagom (živino). Sprejem tudi oženjenega z družino. Na razpolago je lepo stanovanje in vodnjak. — V zakup oddam tudi vse posestvo, ali le posamezne kose ter dajem o tem pojasnila. Simon Ribarič, lastnik na Uncu pri Rakeku.

Smrekovih sadik izredno lepih, 20.000 petletnih presajenih in 150.000 triletnih, ima na prodaj krajni šolski svet v Postojni.

Sto centov slame, mešane in v otepih, pšenične in ovsene in nekaj dobrega sena ima na prodaj Ign. Hladnik v Rovtah nad Logatcem. Cena po dogovoru.

Krojaškega vajenca (učenca) iz poštene hiše sprejme pod ugodnimi pogoji Franc Kraigher, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg št. 5.

Dijak iz boljše hiše se sprejme s 15. febr. pri učiteljski rodbini v Ljubljani na stanovanje in hrano. Naslov pove upravnistvo »Notranjca«.

Bika 17 mesecev starega simentalskega križanca prodaja Matija Gnezda posestnik na Studencu pošta Hraše pri Tostojni.

Več sto divjih kostanjev, visokodebelnato krepko drevje za drevorede ima po ceni na prodaj trško oskrbnistvo v Postojni.

Hiša v Postojni na prodaj. Dediči umrlega Antona Debevca (po domače Vadnu) prodajajo svojo hišo v »Majlandu« h. št. 177. Kupci naj se oglase pri vdovi Tereziji Debevc, ali pa pri upravnistvu »Notranjca« v Postojni.

Razpis.

Pri podpisnem krajnem šolskem svetu se bodo oddajala

delo za zgradbo enonadstropne ljudske šole v Dolenji vasi pri Senožečah

potom javne zmanjševalne dražbe

dne 20. februarja 1905 ob 10. uri dopoldne.

Stavbna dela, všteti šolsko opravilo so proračunjena na 17.227 K 62 vin. Kavcija znaša 1700 K. Isto je treba priložiti pismenim ponudbam ter vposlati

do vštevšega 19. februarja t. l.

podpisanemu krajnemu šolskemu svetu.

Načrti, proračun in stavbeni pogoji so vsakemu ponudniku na vpogled tudi pri podpisnem krajnem šolskem svetu.

Krajni šolski svet v Dolenji vasi pri Senožečah, dne 30. januarja 1905.

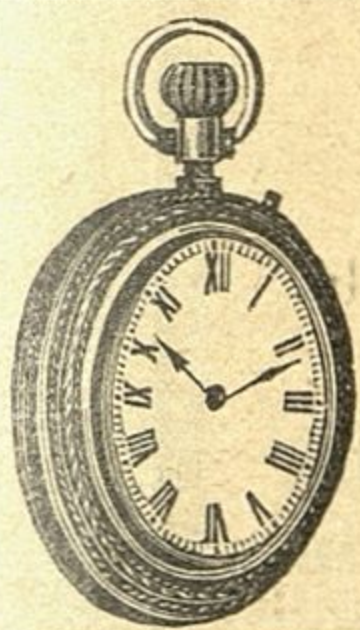
Slavnemu p. n. občinstvu priporočam svojo

veliko zalogo raznovrstnih ur

kakor tudi vse potrebščine za

kolesarje in hišne telefone.

***** **Cene nizke.** *****

Popravila ur in koles se hitro in po najnižjih cenah vrše.

Za obilen obisk se priporoča

Matija Petrič,
urar in mehanik v Postojni.

Svetovnoznana

postojnska jama

odprta je vsaki dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljeno.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Pekarija in

trgovina

raznega blaga.

Velika zaloga pristnega vrtnega in poljskega

semena,

Barthelovega apna

za klajo živine in

rudeče soli.

Ludovik Ditrich, Postojna.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna

J. Blasnika naslednikov

v Ljubljani.

o o o

Istotam izvršujejo se tudi

vsa druga tiskarska in litografska dela.

Fr. Stupica

Ljubljana

= Marije Terezije cesta št. 1 =

v Ančnikovi hiši poleg Figovca

priporoča

Portland- in Roman-cement, železniške šine, traverze, štorje, dratence, kovane cevke, ključavnice in okove, štedilnike in peči, pumpe za vodo, pocinjene, svinčene in asfaltirane cevi, nagrobne križe, kotle za klajo, kuhinjsko opravo, mrežo in bodečo žico za ograjo, mizarsko in ključavničarsko orodje.

Velika zaloga

slamareznic, čistilnic, gepeljnov, mlafilnic, plugov, bran in samokolnic.

Velika trgovina specerije, galanterije, železa, porcelana, stekla, barv,
kolonijalnega blaga na debelo in drobno in pekarija

Anton Ditrich v Postojni

priporoča za prihodnjo spomlad svojo **bogato zalogo zanesljivo kaljivih poljskih semen** kakor: deteljo domačo in nemško (lucerna), peso orjaško (Oberdorfer, Eckendorfer in Mammuth), ki se v naših krajih izredno dobro ponaša, razne trave, kakor francoska in italijanska travulja, mačji rep itd. ter vsakojakega **vrtnega semena**, osobito veliko izber cvetlic.

Prodaja rudeče soli in redilnega praška za živino.

Fino pecivo raznih sladčic, fina namizna vina v steklenicah, raznovrstno žganje, osobito zelo priporočljivo je zdravilni konjak in fini rum. Ruski čaj. Razna rudninska voda.

Zastopstvo za Notranjsko priznано najboljšega strešnega krila „ETERNIT“, patent Hatschek.

Zaloga Portland in Roman-cementa na debelo

ter vsih potrebščin za stavbe.

Cene najnižje in povsem konkurenčne.

Trgovcem primeren popust.

Naznanilo in priporočilo.

Tiskarna R. Šeber v Postojni je prešla vsled prenagle smrti mojega brata Riharda v last njegove vdove in pozneje v last „Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani“.

Zasebna tiskarna, ki je bila vsakemu na razpolago in bila tudi podpora moje obrti, je prešla tako v roke strankarskega podjetja.

Da bo dosedanjim prijateljem in podpirateljem R. Šeberjeve tiskarne mogoče tudi še nadalje nabavljati si vse potrebne tiskovine, ki se jih potrebuje v zadrugah, trgovini, uradih in zasebnem življenji pri domači firmi v Postojni, in da bo tudi meni mogoče vsem zahtevam in naročbam točno in vestno ustrezati

sem otvoril meseca januarija t. l. svojo

akcidenčno tiskarno

v lastni hiši v Postojni h. št. 256.

Priporočam se v prvi vrsti vsem onim slavnim c. kr. uradom, županstvom, krajnim šolskim svetom, šolskim vodstvom, čislanim posojilnicam, mlekarskim zadrugam, čitalnicam, gasilnim društvom, gg. trgovcem in drugim zasebnikom, ki so toliko let rodbini Šeberjevi in osobito mojemu bratu Rihardu izkazovali svoje zaupanje in ga podpirali v obrtu. Priporočam se pa tudi vsem drugim, ki bi potrebovali kaj tiskarskih izdelkov in jih zagotavljam, da se bom vedno trudil, vsem svojim naročnikom po možnosti ustrezati.

Imel bom vedno v svoji zalogi vsakovrstne tiskovine za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge, izvrševal bom točno po naročilu tudi vsa druga tiskarska dela, kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naročila o zarokah, porokah itd., parte-liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Maks Šeber.

Izvozna pivovarna in sladnica

— v Senožečah —

priporoča priznano najboljše à la Plzensko marcno kakor tudi **ekспортno pivo** v sodčkih in steklenicah po konkurenčnih cenah in zagotavlja najboljšo postrežbo.

☞ **Izvoz po vseh deželah.** ☞

Zaloge se nahajajo v Postojni, Planini, Cerknici, Logatcu, Št. Petru, Vipavi, Šturjah, Opčini, Proseku, Kozini, Podgradu, Rihenbergu i. t. d.

Glavna zaloga je v Trstu.

Trgovina z
usnjem.

IVAN SEUNIG

Trgovina z
usnjem.

LJUBLJANA, Stari trg 7.

Priporoča svojo dobro urejeno zalogo **podplatov**, enojnih, dvojnih in trojnih švicarskih **vachè-hemlok** (na podplatih) **waldivia, Australia, Croupons** raznih mark, **Vachè-Croupons** pristnih švicarskih podplatov, notranjih podplatov, **teletine, kravine** in **likanega usnja** kakor tudi **čohovine** (Pittling) lastnega izdelka. — **Lakirano, sedlarsko, jermenarsko, knjigoveško, jelenovo** in **kozje usnje**. — **Čevljarke potrebščine, kopita** in **vsako-**
vrstno orodje.

Vedno v zalogi: **Prava francoska teletina, Satine, Kid-usnje** in **irhovina** (Chevreaux), **ruska juhtovina, kože in golenice, ribji** in **goveji loj, ribja mast** in **degras za strojarje, laneno** in **rudninsko olje** ter **olje zoper prah.**

◇ ◇ ◇
Direktni uvoz.

◇ ◇ ◇
Kupuje in prodaja: **ježice, volno, ščetine, mezro** in **arovco.**

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

• posluje •

vsak petek od 9.—12. ure dopoldan.

Obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila po 6%

na osobni kredit ali proti vknjižbi.

— ○ ○ ○ —
Promet leta 1904 znaša **1,030.010 K 11 v.**

Izjemoma in v nujnih slučajih se sprejemajo vloge in dajo posojila tudi ob družih delavnikih.

Izhaja dvakrat na mesec. Velja po pošti prejeman za celo leto 2 K, za pol leta 1 K. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — **Naznanila** se računajo za celo stran 25 K, za pol strani 15 K, za četrt strani 8 K, za osminko strani 4 K. **Mala oznanila** po 20 vin. od petit-vrste. Ako se inserati večkrat tiskajo, ceneje. — Uredništvo in upravništvo se nahaja v **Postojni hišna št. 256.** — Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo, rokopiši ne vračajo.